

Agnieszka Kurant. PHANTOM CAPITAL / WIDMOWY KAPITAŁ**Focus Poland Project****15.06.2012 – 30.09.2012****Otwarcie wystawy:** piątek, 15 czerwca 2012, godz 19.00, wstęp wolny**Kuratorka:** Joanna Sandell

Wystawa indywidualna Agnieszki Kurant w toruńskim CSW jest kolejną odsłoną czteroletniego cyklu zatytułowanego **FOCUS POLAND**, w ramach którego widzowie mają okazję zapoznać się z twórczością młodych artystów z Polski. Do współpracy zapraszani są kuratorzy z europejskich muzeów i centrów sztuki współczesnej. Pierwsza w serii odbyła się wystawa prac Marzeny Nowak zatytułowana *to*, której kuratorem był Rainer Fuchs z MUMOK, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Wiedniu.

Próba logicznej interpretacji świata często prowadzi do doświadczenia fikcyjnej wersji rzeczywistości. W czasach, kiedy coraz trudniej jest nam brać informacje o świecie za to, czym naprawdę są, sztuka jest narzędziem do zrozumienia świata takiego, jaki w istocie jest – szalony, brutalny, magiczny i zawity. To wszystko – i znacznie więcej – odnajdziemy w twórczości Agnieszki Kurant. Obcowanie z pracami artystki jest jak praca z lupą, kiedy wykorzystuje się ją do poważnych badań naukowych, ale również kiedy próbuje się przy jej pomocy wzniecić ogień.

Działania Kurant wiążą się z „ekonomią niewidzialnego”. Interesuje ją „nieznane nieznane” wiedzy, inteligencja zbiorowa, mutacje memów oraz manipulacje, jakim poddawana jest zbiorowa podświadomość społeczeństw. Jej prace odnoszą się do takich zjawisk jak wirtualny kapitał czy praca niematerialna, analizują kwestie przemian własności intelektualnej, symbolicznego kapitału i wartości dodatkowej. Kurant docieka, w jaki sposób fikcje, plotki, zjawiska paranormalne i mity wpływają na ekonomię i politykę, w jaki sposób obiekty pozbawione materialnej formy, wytwory wyobraźni oraz fragmenty przyszłości istniejące w teraźniejszości mogą być również skolonizowane, zwaloryzowane i upolitycznione oraz w jaki sposób zmieniają one mechanizmy akumulacji.

Artystkę interesują hybrydowe formy istnienia – hybrydalność wartości, autorstwa, podziału i własności, ale również hybrydalna aura przedmiotów i nowe sposoby produkcji i dystrybucji w kapitalizmie kognitywnym. Większość prac Kurant podlega ciągłej transformacji, od momentu powstania ich status i znaczenie bezustannie się zmieniają. Forma i format prac zależą od różnorodnych, quasi-fikcyjnych lub nieoczekiwanych czynników, parametrów i kontekstów oddziałujących na rzeczywistość, np. wpływu plotek, fikcji lub pogody na gospodarkę i politykę. Kurant często odwołuje się do pojęcia niewiedzy oraz „nieznanego nieznanego”, opisanego przez Sarata Maharaj oraz do konceptu *Niezwykłe rzadkich zdarzeń / Czarnych łabędzi (Black Swans)*, o których pisali Nassim Taleb i Andrzej Nowak oraz sposobów ich wykorzystania we współczesnym kapitalizmie. Eksplorując paradoksy współczesnego świata prace Kurant próbują przekroczyć logikę czasu, przestrzeni, języka i wiedzy i stworzyć wizję istnienia alternatywnych ekonomii niczym antymaterii w równoległej rzeczywistości.

Agnieszka Kurant, artystka, i Joanna Sandell, kuratorka, rozpoczną serię badań poświęconych naszym czasom i znaczeniu pamięci zbiorowej, której pierwszą odsłoną będzie wystawa *Widmowy kapitał* w CSW w Toruniu. Do udziału w projekcie, który będzie kontynuowany w Sztokholmie, zaproszeni zostaną również inni artyści i pisarze. W ten sposób powstanie kolektywne badanie naukowe chwili obecnej w wizjach artystycznych oraz pamięci. Fragmenty wystawy w CSW zostaną włączone do indywidualnego projektu-wystawy Kurant w nowojorskim Guggenheim Museum, którego otwarcie planowane jest na jesień 2012.

Podczas wystawy *Widmowy kapitał* w CSW Toruń zaprezentowane zostaną niektóre z wcześniejszych projektów Kurant, między innymi *Future Anterior*, *Widmowa biblioteka* i *Mapa wysp fantomowych*, oraz nowe prace, wykonane specjalnie na tę okazję, *Multiverse*, *Milczenie jest złotem*, a także tłumaczenie książki Jeana Yvesa Jouannaisa *Artists without Artworks* z komentarzami artystki.

Na potrzeby pracy *Future Anterior* Kurant stworzyła wersję New York Timesa z roku 2020. Zawodowy jasnowidz, regularnie współpracujący z Interpolem, policją oraz rządami, uznawany przez Interpol, biznesmenów i polityków za wiarygodne źródło, sporządził na prośbę artystki prognozę wydarzeń na rok 2020. Posłużyła ona za materiał do specjalnego wydania New York Timesa, w którym znalazły się artykuły napisane przez kilku dziennikarzy tego dziennika. Gazeta we wszystkim przypomina oryginał – ma

identyczną formę, począwszy od kodu kreskowego aż po dział reklam wykupionych „w przyszłości” przez istniejące firmy. Do jej druku użyto jednak znikającego pigmentu, który staje się zupełnie niewidoczny w temperaturze powyżej 26 stopni. Jeśli temperatura spadnie, tekst znowu jest czytelny. Gazeta pojawia się więc lub znika w zależności od pogody.

W ramach projektu **Widmowa biblioteka** powstała prawdziwa biblioteka zawierająca fikcyjne, niewidzialne książki, książki, które nie istnieją z wyjątkiem ich obecności na kartach innych książek. Fikcyjne utwory, wytwory wyobraźni, nigdy nie napisane, nieczytane, niepublikowane, ale wspomniane i opisane w prawdziwych, istniejących książkach takich autorów jak Philip K. Dick, Stanisław Lem, Jorge Luis Borges, Vladimir Nabokov, Richard Brautigan i wielu innych. Projekt oparty jest na badaniach Kurant (między innymi) Enrique Vila-Matasa Briana Quinette’a oraz Pawła Dunin-Wąsowicza. Tytuł pracy nawiązuje do publikacji Dunin-Wąsowicza „Widmowa biblioteka”. Kurant dała fikcyjnym, niewidzialnym książkom status ekonomiczny i wyprodukowała je jako rzeczywiste przedmioty. Artystka zakupiła dla fikcyjnych książek prawdziwe numery ISBN i kody kreskowe, tak aby stały się częścią świata materialnego. Za każdą książką kryje się skomplikowana ekonomia procesu produkcji, w wyniku którego mogą powstać setki, a nawet tysiące egzemplarzy. W pracy Kurant to kosztowne i złożone działanie zostało podjęte po to, żeby w każdym przypadku mógł powstać tylko jeden egzemplarz każdej książki. Pojawił się w ten sposób obraz nowej, hybrydalnej metody produkcji, umiejscowiony między pojedynczością i indywidualnością a produkcją masową. Okładki książek zostały zaprojektowane we współpracy z artystką i projektantką graficzną Kasią Korczak (Slavs and Tatars).

Mapy wysp fantomowych to seria map świata, na których artystka umieściła jedynie fikcyjne, fantomowe terytoria, które nie istnieją w rzeczywistości, lecz które kiedykolwiek w historii cywilizacji ujęto na politycznie lub ekonomicznie istotnych mapach świata.. Kurant usunęła z map świata wszystkie rzeczywiste kontynenty i naniosiła wszystkie odnalezione przez siebie fantomowe wyspy, w wyniku czego powstało odwzorowanie terytoriów fantomowych, z którego z łatwością można też odczytać wpływy kolonialne i stosunki władzy. Wyspy fantomowe często pojawiały się na mapach w wyniku zjawiska fatamorgany, mirazy występujących w różnych miejscach globu, kartograficznych pomyłek, błędnych wyobrażeń na temat świata, niesprawdzonych pogłosek, mitów i legend. Niektóre z nich zostały celowo zmyślane przez odkrywców, którzy chcieli w ten sposób przekonać rządy do wyłożenia dodatkowych

pieniędzy na podbój nowych ziem. Nanosili na mapy nieistniejące tereny, które później pozostawały na nich nawet przez stulecia. Wszystkie te wyspy pojawiły się na mapach wiele razy, a wraz z rozwojem wiedzy i kartografii były stopniowo usuwane. Wiele z nich można było jednak znaleźć aż do 1943 roku (do początku rozwoju fotografii lotniczej). Zdarzało się, że wyspy fantomowe stawały się powodem rzeczywistych konfliktów politycznych, a kilka razy doprowadziły prawie do wybuchu wojny, np. Antilia spowodowała poważny konflikt między Portugalią a Hiszpanią.

Multiverse to seria monet o wartości minus jednego dolara, wyprodukowanych z dwudziestopięciocentówek, na których napis „ćwierć dolara” zastąpiono frazą „minus jeden dolar”. Praca odnosi się do problemu długu oraz hipotetycznej, równoległej alternatywnej ekonomii, istniejącej w innym świecie jako anty-materia.

Milczenie jest złotem jest rezultatem akumulacji fragmentów milczenia z przemów politycznych, począwszy od pierwszych kiedykolwiek nagranych wystąpień aż do dzisiaj. Momenty milczenia - pauzy mogą mieć znaczenie strategiczne, a ich polityczne znaczenie często bywało przedmiotem analizy filozofów, antropologów, językoznawców oraz trenerów mowy. Można je porównać do pauz w utworach muzycznych. Wybrane chwile ciszy pochodzące ze słynnych przemówień, np. Hitlera, Winstona Churchilla, JFK, Georges-a Pompidou czy Fidela Castro, urosły do rangi klasycznych przykładów oddziaływania wymownym milczeniem, zastosowanym w odpowiednim momencie. Milczenie może być też równoznaczne z pominięciem, cenzurowaniem, tłumieniem lub ukrywaniem pewnych informacji. Stosowanie takich zabiegów w publicznych wystąpieniach ma zwykle na celu manipulację zbiorową pamięcią. Dla Kurant zajmująca jest też kwestia praw autorskich do nagrań tych wystąpień, które, jako należące do domeny publicznej, uznawane są za narodowe dziedzictwo danego państwa. Z tego powodu ich sprzedaż jest sprawą państwową i nie mogą zajmować się nią wytwórnice płytowe. Odbyło się już wiele procesów dotyczących naruszenia praw autorskich. Państwo ma więc prawa do wystąpień i głosu. Czy dotyczą one jednak również pauz i ciszy? Inspiracją dla pracy Kurant było opowiadanie Heinricha Bölla pt. „Doktor Murke zbiera milczenie”. Murke jest młodym redaktorem, absolwentem psychologii, który pracuje w rozgłośni radiowej. Zaczyna zbierać poniewierające się po podłodze kawałki taśmy, na których nagrana jest cisza, skleja je i zabiera do domu, gdzie ich wieczorami słucha. Na koniec Murke wymienia pewne nagrania które posiada na otrzymane od producenta radiowego ścinki fragmentów ciszy, która staje się w

ten sposób rodzajem waluty. Praca Kurant jest realizacją widmowego dzieła, opisanego w opowiadaniu Bölla. Kurant stworzyła płytę z milczeniem, odtwarzaną w galerii w charakterze ścieżki dźwiękowej wystawy. Ograniczona liczba egzemplarzy dostępna będzie w sprzedaży w formie winylowej. W ten sposób idiosynkratyczne hobby Murke'go stało się realnym produktem.

Agnieszka Kurant (1978) to artystka urodzona w Łodzi, mieszkająca obecnie w Nowym Jorku. Reprezentowała Polskę w Polskim Pawilonie na Biennale w Wenecji w 2010 roku (wspólnie z architektką Aleksandrą Wasilkowską). Jej prace były prezentowane między innymi w Witte de With w Rotterdamie (2011); Palais de Tokyo w Paryżu (2004); Tate Modern w Londynie (2006); Galerii Yvon Lambert w Nowym Jorku (2005), Creative Time, w Nowym Jorku (2007), na Biennale w Wenecji (2011) oraz w Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Zachęcie Narodowej Galerii Sztuki oraz Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie. Kurant brała udział w międzynarodowych wystawach sztuki współczesnej, między innymi w Performa Biennial, Nowy Jork (2009), Biennale w Atenach (2009), Biennale w Moskwie (2007) oraz Biennale w Bukareszcie (2008). W 2008 roku została zaproszona do zrealizowania projektu w ramach Frieze Projects na targach sztuki Frieze Art Fair w Londynie. W 2009 roku była nominowana do międzynarodowej nagrody Henkel Art Award (MUMOK, Wiedeń). Kurant była rezydentką w Palais de Tokyo, Paryż w 2004 roku; ISCP, Nowy Jork w 2005 roku; Konstfak, Sztokholm w 2007 roku oraz w Paul Klee Center (Sommerakademie) w Bernie, 2009, i Location One (Nowy Jork, 2011-2012). Sternberg Press opublikowało monografię Kurant zatytułowaną *Unknown Unknown* w 2008 roku. Nadchodzące projekty artystki to m.in. wystawa indywidualna w Galeria Fortes Vilaça w São Paulo oraz wystawa-projekt indywidualny w Muzeum Guggenheim w Nowym Jorku.

Joanna Sandell jest dyrektorką Botkyrka konsthall w Szwecji. Wspólnie z Pią Sandström założyła międzynarodowe wydawnictwo Labyrinth Press specjalizujące się w publikacji książek artystycznych, jest też autorką programu rezydencji Residence Botkyrka. Wraz z innymi kuratorami oraz artystami Sandell organizuje wystawy odbywające się w różnych częściach świata, w których nacisk kładziony jest na zmianę formatu wystawienniczego tak, aby odpowiadał nowej, zmieniającej się publiczności. (Program wideo *Sauna* w więzieniu dla kobiet w Ułan Bator, Mongolia 2002, *Definitely Maybe* w sześciu miejscach publicznych w Stambule, Turcja, podczas Biennale w Stambule w 2003 roku oraz *Fittja Open* in Szwecji, otwarcie w roku 2010.)

CENTRUM
SZTUKI
WSPÓŁCZESNEJ
ZNAKI CZASU
W TORUNIU

Rzeczniczka prasowa / Kontakt:
Aleksandra Mosiołek
tel. +48 56 61 09 723
kom. +48 666 871 624
aleksandra.mosiolek@csw.torun.pl

